

Nr 348.

Af herr **Persson** i Stockholm, om afslag å Kungl. Maj:ts proposition angående anläggande af en verkstad i Nynäshamn för telegrafverkets räkning m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 121 föreslås att förflytta telegrafverkets verkstad från Stockholm till Nynäshamn. De skäl, som i den kungl. propositionen anföras för denna förflyttning, synas emellertid icke vara nog vägande för att Riksdagen skulle bifalla den gjorda framställningen. Förslaget synes vara ensidigt uppgjort från verkstadsdirektörens sida, utan att ha undergått erforderlig granskning af andra sakkunniga. Detta senare synes emellertid vara en nödvändig betingelse för att Riksdagen skall med någorlunda trygghet kunna fatta beslut och därmed undvikas ett nytt kostsamt och onödigt experiment, liknande det som företogs i och med förhyrandet af telegrafverkets verkstadslokaler å Henriksborg år 1907.

Förhyrandet af sistnämnda lokaler för det orimligt höga priset af 24,000 kronor pr år, hvartill kommer ett belopp, som lär ha öfverstigit 100,000 kronor, för iordningställande af lokalerna i fråga, lärer näppe- ligen kunna betecknas som annat än obetänksamt och planlöst. Å denna verkstad sysselsättas numera blott ett 50-tal arbetare, hvilkas produktion ej kan stå i rimlig proportion till de exceptionellt dyra omkostnaderna för verkstadens uppehållande. Om nödig planmässighet och förtänksamhet funnits, hade verkstadslokalerna i Henriksborg helt visst icke behöft anskaffas.

Hyreskontraktet för Henriksborgsverkstaden utlöper nästa sommar, och detta i förening med att telegrafverkets verkstadslokaler vid Mosebacketorg uppgifvas vara i sitt nuvarande skick för tränga skulle enligt propositionen vara hufvudorsaken till att en ny verkstadsanläggning nu skulle erfordras. Det förefaller dock som om telegrafstyrelsen, under

förutsättning att den ifrågasatta nya verkstadsanläggningen verkligen är af behovet påkallad, haft så god tid på sig att den bort kunna mera allsidigt utreda frågan än som skett och därjämte tidigare förelägga Riksdagen densamma till ompröfning.

Granskar man hvad telegrafstyrelsen anför i propositionen samt jämför detta med de faktiska förhållandena, finner man emellertid rätt lätt att något trängande behof, hvarken af Henriksborgslokalernas bibehållande eller af ny verkstadsanläggning utom Stockholm, icke förefinnes. Telegrafstyrelsen anför, att verkstadens arbetsstyrka nu uppgår till omkring 340 personer, samt försäkrar, att det »numera ej är antagligt, att detta antal kommer att under normala förhållanden ökas med mera än ett hundratal». Är detta riktigt, hvilket vi ej ha anledning betvifla, så torde förflyttning af verkstadslokalerna från Mosebacketorg *icke behöfva ifrågakomma*. Som skäl härför må ju blott anföras, att inom dessa arbetslokaler vid tillfällen på en gång sysselsatts ej mindre än omkring 475 personer, alltså en väl så hög arbetsstyrka som den, hvilken af telegrafstyrelsen anföres som erforderlig.

Men om de nuvarande arbetslokalerna vid Mosebacketorg ändock skulle i sitt *nuvarande skick* visa sig för tränga, så finnes ju, som telegrafstyrelsen själf anför, möjlighet till att utvidga dessa genom en nybyggnad mellan Fiskar- och Svartensgatorna. Därjämte må påpekas, att Stockholms elektricitetsverk ej lärer vara ovilligt att leverera erforderlig kraft till verkstäderna för ett pris som *ej öfverstiger* verkstadens nuvarande kostnader för egen drifkraft. Genom ett sådant arrangemang blifva maskin- och kolrum samt gasverk, som nu finnes inom verkstadsbyggnaden vid Svartensgatan, lediga för annat ändamål. Den golfyta som därmed vinnes uppgår till öfver 600 kvadratmeter. Kostnaderna för dessa ändringar, hvarigenom nödigt utrymme skulle erhållas, blifva minimala gentemot de stora kostnader, som erfordras för flyttande af hela etablissemnet.

Häraf lärer framgå att nödigt utrymme för den arbetsstyrka, som telegrafstyrelsen anger såsom erforderlig, bekvämt och billigt kan beredas inom verkstadsområdet vid Mosebacketorg. De orimligt dyra Henriksborgslokalerna kunna saklöst lämnas och någon nyanläggning utom ofvannämnda område är öfverflödig.

Hvad som i kungl. propositionen anföres till förmån för en verkstadsbyggnad i *en* våning har vissa skäl för sig som jag ej vill bestrida. Men dessa neutraliseras i ej ringa mån genom de olägenheter, som blifva en följd af en sådan verksamhets som här ifrågavarande förflyttning från Stockholm. Det förekommer vissa arbeten, som understundom ej utföras på verkstaden utan sändes ut i staden, vidare vissa varor som ibland

behöfva inköpas från firmor i staden. I det ena såväl som det andra fallet erbjuder Nynäshamn näppeligen samma fördelar som Stockholm, utan effekten af flyttningen blefve den att hvad som *nu* med lätthet låter ordna sig inom samhället, där verkstaden är belägen, *sedan* finge ordnas medels post, telefon och frakter fram och tillbaka mellan Stockholm och den nya platsen. Detta torde vara ett skäl till att exempelvis L. M. Erikssons stora telefonfabrik ej alls är betänkt på att flytta från Stockholm utan föredrager att därinom arbeta i flera våningars verkstadslokaler.

Hvad i kungl. propositionen anföres i fråga om jämförande fraktkostnader från och till verkstaden i Stockholm och den föreslagna i Nynäshammen må väl anses, minst sagdt, en smula gåtfullt. Huru fraktkostnaden för nära 400,000 kilogram styckegods på den 55 kilometer långa privatbanan Älfsjö—Nynäshamn blott kan blifva 1,273 kronor dyrare för staten, än om verkstaden ligger i Stockholm invid statsbana, är en konstig gåta, nästan lika konstig som uppgiften om att prisskillnaden i frakt för 3,000 kilogram styckegods från förrådet i Älfsjö blir blott 2 kronor, då godset skickas till det 55 kilometer från Älfsjö belägna Nynäshamn eller det 8 kilometer från Älfsjö belägna Stockholm. Frakttaxorna skulle ju vara lika på båda banorna under 10 år — sedan vet man ju ej hvilken taxa det privata järnvägsbolaget tänker sätta. Lösningen till dessa gåtor får man ingalunda af talet i kungl. propositionen om de billigare biltransporterna, ty enär det är 1 kilometer från järnvägsstationen i Nynäshamn till det planerade verkstadsområdet där, samt ungefär lika långt från Stockholms södra station till nuvarande verkstaden vid Mosebacketorg, samt då därtill kommer att telegrafverket i Nynäshamn skulle, antagligen precis som fallet är nu i Stockholm, hålla egen bil samt väl äfven tvenne chaufförer med fast lön, så förefaller det rätt underligt att just biltransporterna kunna åstadkomma så storartade resultat. Telegrafstyrelsens utförliga beräkningar äro tydligen i behof af granskning.

Det utmärkande för den kungl. propositionen är dess ensidighet, ej minst däri, att man icke ansett nödigt att undersöka några andra uppslag än just verkstadens förläggning till Nynäshamn. Därför lämnas åsido utan att ens omnämnas, bland annat ett från Nyköpings stad inkommet förslag. Ej heller synes utredning ha skett angående nya platser i Stockholm eller dess närmaste omgifningar, hvarken å statens eller Stockholms stads mark, hvilket dock borde varit naturligt. Särskildt förtjänt af uppmärksamhet är Stockholms stads landtegendomar. Det för industriändamål afsedda området i Bromma exempelvis synes fylla alla de anspråk, som kungl. propositionen framställer angående belägen-

het m. m., och bereder dessutom flera fördelar som propositionen saknar. Underhandlingar med stadens landtegendomsnämnd borde ha därom ägt rum, men så lär ej alls ha skett.

En omständighet, som vid denna frågas afgörande förtjänar synnerlig uppmärksamhet, är den stora arbetspersonalens mening. Den har icke på något sätt blifvit inhämtad, hvilket torde kunna betecknas som hänsynslöst. Först genom tidningarna fick personalen kännedom om förslaget, och detta väckte, som man kan tänka sig, synnerligt stor förstämning hos talrika grupper. Arbetarna ha ju i stor omfattning ordnat sig på alla sätt för sina familjer här i staden, med anställningar för sina familjemedlemmar o. s. v. Bland arbetarna finnes ett ej ringa antal lägenhetsinnehafvare och egnahemsbyggare i förstäderna, såsom Enskede, Älsjö, Dufbo etc. Att utan vidare och utan verkligt stort behof rubba alla dessa familjer i deras ekonomi och hemtrefnad bör ej få ifrågakomma, allra minst från statens sida. I detta afseende må särskildt erinras om, hurusom detta var ett af hufvudmotiven för afslag förra året på motioner om förflyttning af järnvägskontoret från Stockholm till Linköping, och därvid ställde sig ju regeringen på samma sida. Och det påmindes därvid om, att detta berättigade hänsynstagande för tjänstemän äfven måtte i lika mån göras gällande gentemot lägre befattningshafvande i liknande situation. Men i nu föreliggande proposition bryter regeringen häremot, utan att ägna nödig omtanke åt personalens beaktansvärda och berättigade synpunkter.

Genom telegrafverkstadens förflyttning från Stockholm till Nynäshamn torde sålunda hvarken telegrafverket eller dess personal ha någon fördel, utan tvärtom. Fördelarna skulle komma ett privat bolag till godo, och om än detta kan vara däraf i behof, bör dock icke detta få spela någon roll vid frågans lösning. Enär sålunda en förflyttning af verkstaden från Mosebacketorg för närvarande torde få anses obehöffig, och enär ärendet i hvarje fall synes vara ofullständigt och otillfredsställande utredt, yrkas härmed,

att Riksdagen måtte afslå Kungl. Maj:ts proposition nr 121.

Stockholm den 5 april 1911.

Sven Persson.

I förestående motion instämma:

Carl Lindhagen.

Hjalmar Rissén.